

Meulenbelt

leert of hij een cadeautje meteen moet uitpakken dan wel moet laten liggen? Of mogen wij ervan uitgaan dat in Nederland geen homogene cultuur bestaat waarbij iedereen exact hetzelfde sociale en culturele gedrag vertoont? Hoe het ook zij, als geboren en getogen Nederlandse, ook nog komend uit een redelijk net milieu, ben ik gezakt voor de test. Als ik al zak, wat mogen wij dan verwachten van al die andere mensen? Is de inhoud van de inburgeringstest werkelijk nuttig? Is de test te doen en sluit hij aan bij wat mensen nodig hebben om zich in dit land thuis te voelen en te participeren? Ik sluit mij volledig aan bij de twee vorige sprekers. Het is heel erg de vraag wie buiten de boot zullen vallen en of dit terecht is.

Ik heb opgebiecht dat ik ben gezakt en heb nog een persoonlijke anekdote. Ik weet dat wij het vandaag niet hebben over de inburgering van partners in het buitenland, maar wel over de in mijn ogen soms wat wereldvreemde benadering van wat mensen moeten weten en kunnen om in Nederland terecht te kunnen. Mijn buitenlandse echtgenoot leeft in Gaza, in een oorlogssituatie. De zorgen daar zijn op dit moment of er nog brood is en of er nog benzine is om de kinderen naar school te brengen. Er is nog maar één uur elektriciteit per dag. Alle buitenlanders zijn weg, waardoor er geen Nederlander te vinden is die mijn echtgenoot met zijn taallessen kan helpen. Hij leert nu uit zijn hoofd dat de koning van Spanje katholiek was en niet protestant. Aan de andere kant heeft mijn echtgenoot inmiddels een aardige indruk opgedaan van dit land, door zijn onaangename kennismaking met de wijze waarop Palestijnen tegenwoordig behandeld worden op Schiphol. Ook hebben wij interessante bezoeken achter de rug aan de IND en de Vreemdelingenpolitie. Voor de mij nog mankerende inburgering is dit ook heel leerzaam. Je ziet je eigen land nog eens van een andere kant.

Als voormalig vormingswerker denk ik dat het schoolse overhoren van kennisvragen weinig zoden aan de dijk zet. Gemeenten die al experimenteren met meer praktische participatie, met stages, met combinaties met werk en met andere vormen van leren door te doen, weten dat dit de beste garantie is voor taalvaardigheid. Deze best practices zouden gestimuleerd moeten worden en doorgegeven moeten worden aan gemeenten die nog niet doorhebben hoe je dit beter kunt doen. Hoe goed het ook is dat gemeenten voldoende ruimte krijgen om op lokaal niveau een eigen invulling te geven aan de inburgering, wij willen toch niet dat de inburgeraar, die vaak nog nauwelijks de weg weet, per gemeente met een erg groot kwalitatief verschil in aanbod te maken heeft? Wij willen ook niet dat mensen die een speciale achtergrond hebben en daardoor voor hun onderwijs een eigen invulling op maat zouden moeten krijgen, dit bij de ene gemeente wel kunnen krijgen en bij de andere gemeente niet. Dit hoort dus bij het pakket waarover wij het nog moeten hebben.

Ik denk dat de minister het er mee eens is dat de inburgering in enge zin niet meer is dan een belangrijk onderdeel van een veel groter proces. Wat gaan wij doen met de mensen die het niet kunnen halen? Wat is het vervolgtraject nadat wij iemand hebben kunnen feliciteren met een behaald examen? Hoe zorgen wij ervoor dat iemand die zijn best heeft gedaan, een mondje Nederlands spreekt, weet dat hij zijn cadeautje meteen uit moet pakken, dat de koning van Spanje

katholiek was en geleerd heeft dat je homo's die elkaar zoenen niet mag slaan, ook nog aan het werk komt?

Daarmee komen wij op een veel groter debat over gemengde wijken en gemengde scholen. Daarover is de minister ook aan de overkant al in gesprek geweest, ook met de SP-fractie. Wij kijken uit naar de voortzetting van dat gesprek, dat absoluut nog plaats moet vinden.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Leunissen, die zijn maidenspeech zal houden.

□

De heer **Leunissen** (CDA): Voorzitter. Ook de CDA-fractie wil de minister van harte feliciteren met zijn benoeming. Wij wensen hem veel succes toe. Ik hoop dat uit mijn verhaal ook een beetje zal blijken waarom wij dit zo belangrijk vinden.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat de wijziging van de Wet inburgering, eerste tranche, in haar opzet een vereenvoudiging en tegelijk een verbetering biedt van de vigerende wet. De gemeenten vonden de Wet inburgering te complex om goed te kunnen uitvoeren. De minister is voortvarend te werk gegaan en heeft de gemeenten al geïnformeerd. Ook heeft hij, vooruitlopend op de aanvaarding van de voorliggende wijzigingsvoorstellen en de inwerkingtreding van de nieuwe wet, gemeenten in staat gesteld, alle inburgeringsplichtigen een inburgeringsvoorziening aan te bieden, die deel uitmaakt van het Deltaplan Inburgering.

Deze wijziging heeft het karakter van reparatiewetgeving. Het nu voorliggende wetsvoorstel beoogt concreet het college van B en W de mogelijkheid te geven om iedere inburgeringsplichtige een inburgeringscursus aan te bieden. Het wijzigingsvoorstel dat voorligt, geeft ook gevolg aan de motie-Sterk en maakt het inburgeringsplichtigen die van het college een aanbod van een inburgeringsvoorziening ontvangen mogelijk, direct voor het staatsexamen te gaan. Dit past bij de wens in het coalitieakkoord om inburgeraars, als zij daartoe de capaciteit hebben, direct op een hoger niveau te laten inburgeren.

Het taalonderwijs en het onderwijs met betrekking tot de cultuur van het land van vestiging bepalen in hoge mate een succesvolle integratie. Het al of niet aanvaarden van een passend aanbod door de inburgeringsplichtigen, met name mensen die werk zoeken op de arbeidsmarkt en ouders die jongere kinderen opvoeden, is van uitermate groot belang. Bij deze categorieën inburgeringsplichtigen is een succesvolle inburgering cruciaal, zowel voor de mensen zelf als voor de maatschappij. De CDA-fractie is dan ook van mening dat de mogelijkheid voor gemeenten om aan inburgeringsplichtigen een inburgeringsvoorziening op te leggen snel in werking moet treden.

Het realiseren van een succesvolle inburgering, onder andere door middel van het volgen van deze cursus, komt volgens onze fractie ook ten goede aan alle andere categorieën inburgeringsplichtigen. De voorgestelde prioritering door gemeenten met betrekking tot het aanbieden van de cursus is een praktisch gegeven voor onze fractie, maar moet niet leiden tot grote aantallen vrijstellingen. Een vrijstelling treft namelijk meestal direct de inburgeringsplichtige zelf in zijn of haar sociaal leven en in zijn of haar perspectieven binnen Nederland.

Leunissen

"Het gaat hier om het wel of niet kunnen meedoen in de samenleving. Het proces van sociale verheffing gaat niet vanzelf. Naast rechten brengt dit ook verplichtingen en verantwoordelijkheden met zich mee, zowel voor individuen zelf als voor de Nederlandse overheid", zo stelt wethouder Schrijver van Rotterdam. De CDA-fractie vindt dat voorkomen moet worden dat hierbij het gezegde van toepassing wordt, dat zachte heelmeesters stinkende wonden maken. De gemeenten moeten onzes inziens dan ook de mogelijkheid hebben om sancties toe te passen. Welke voorstellen heeft de minister voor de gemeenten om de handhaving op te zien van het volgen van de inburgeringsvoorziening te realiseren?

Hoe staat het met de invoeringsdatum van de bestuurlijke boete als sanctie maatregel voor mensen die een inburgeringscursus hebben aanvaard, maar deze niet daadwerkelijk volgen? Dit betreft artikel 30 van de Wet inburgering. Leidt gedogen niet tot een ongewenst signaal? Zou ook verlenging van de verblijfsvergunning niet deels afhankelijk gemaakt moeten worden van het slagen voor het inburgeringsexamen of op zijn minst van de inspanningen die de inburgeraar daartoe levert? Is in het algemeen bij de inburgeringscursus enige prestatiedruk aan de orde, zowel wat betreft het niveau van eindtermen dat nadrukkelijk moet zijn afgestemd op een succesvolle inburgerings- of participatiemogelijkheid, als wat betreft de tijdsperiode tussen aanmelding en examen, indien mogelijk, met betrekking tot kennen en kunnen van het individu? Is de minister het hiermee eens?

In de wetswijziging wordt voorgesteld om bij de inburgeringscursus maatwerk te leveren dat via een of meerdere intakegesprekken met de inburgeraar wordt vastgesteld. Dat is een heel belangrijke activiteit, maar is een adequaat intakegesprek haalbaar? Het is niet in de wet geregeld, maar het is in het onderliggende Besluit inburgering wel een verplichting. In de praktijk blijkt dit moeilijk uitvoerbaar. Termijnen van zestien weken werden gerapporteerd om tot een doelgroepbepaling te komen. Het gemeentelijke uitvoeringsproces blijkt complex georganiseerd te zijn, zoals blijkt uit de brief van de minister voor WWI van 13 mei 2008 over het Deltaplan Inburgering. Hoe denkt de minister deze praktische uitvoeringsproblemen ter hand te nemen, denkend aan de grote steden? Ondanks het op zichzelf goede idee om een aanjaagteam in te stellen blijken deze problemen toch weerbarstig te zijn. De CDA-fractie vindt het een goede zaak dat gemeenten in staat worden gesteld om maatwerk te leveren. De vraag is echter hoe de handhaving geregeld wordt, met name bij grote gemeenten.

Hoe kan ervoor worden gezorgd dat roc's en andere aanbieders de cursus op een kwalitatief aanvaardbaar niveau aanbieden? Een kwaliteitskeurmerk zou in dezen aanbevelingswaardig zijn. De CDA-fractie voelt niets voor een eventuele neerwaartse bijstelling van de eindtermen om het succespercentage op te vijzelen, zoals weleens is geopperd. Het uitgangspunt van de cursus moet zijn dat de mensen daadwerkelijk kunnen inburgeren en kunnen participeren aan alles wat dit land te bieden heeft: werk, sociaal leven en dergelijke. Willekeur in de kwaliteit van de inburgeringscursus is naar ons oordeel onaanvaardbaar. Wat is de opvatting van de minister hierover?

Een tweede probleem betreft het adequaat traceren van inburgeringsplichtigen in de praktijk, gelet op de grote mobiliteit binnen deze groep. Voor de grote gemeenten is dit probleem nog pregnanter. Heeft men

zicht op welke mensen in aanmerking komen voor de cursus? Zijn deze mensen bijvoorbeeld in het GBA-systeem of anderszins geregistreerd, waarbij ook rekening is gehouden met hun mobiliteit? Ook extra inzet van menskracht middels aanjaagteams, zoals voorzien in de grote steden, zal dit probleem van het traceren van inburgeringsplichtigen niet echt oplossen, zodat een grote mate van variatie dreigt in het behaalde resultaat in dezen. De cijfers uit ISI, het Informatiesysteem Inburgering, komen niet overeen met het beeld dat naar voren komt uit gesprekken van medewerkers van het aanjaagteam met gemeenten. In deze gesprekken worden door gemeenten hogere aantallen inburgeraars genoemd. Te grote variatie tussen gemeenten in het traceren van inburgeringsplichtigen is onacceptabel voor onze fractie. Wat gaat de minister hieraan doen?

Denkt de minister voldoende financiële middelen te hebben om de naar boven bijgestelde targets te realiseren? Ik vraag dit mede gelet op de grote toename van de kinderopvangtoeslag en in het licht van de financiële crisis waarin wij ons bevinden. De minister geeft weliswaar aan dat er in de periode van 2008 tot en met 2011 wordt ingezet op een volumevergroting, maar een financiële dekking wordt niet gegeven. Kan de minister ons op dit punt geruststellen? Het wetsvoorstel participatiebudget, dat tot doel heeft om de financiële middelen van re-integratie, educatie en inburgering te bundelen, ziet mijn fractie niet als een directe oplossing in absolute zin.

Metten is weten. Daarom is het goed dat wij inzicht hebben gekregen in de prestaties van de gemeenten over het jaar 2007 en de eerste helft van 2008. Er is sprake van een forse toename in de eerste helft van 2008 ten opzichte van 2007 van de verplichte inburgering en de vrijwillige inburgering met betrekking tot de aangeboden voorzieningen. Extrapolatie laat deze getallen stijgen tot 30.000 inburgersprogramma's in 2008. De overeengekomen target voor 2009 is 47.000 inburgeringsvoorzieningen per jaar. Er wordt nu zelfs gesproken over targets van 60.000 inburgeringsvoorzieningen. Een kritische beschouwer constateert echter dat geen informatie wordt gegeven over het percentage voortijdige uitval en het aantal geslaagden ten opzichte van het aantal potentiële kandidaten. Ook krijgen wij geen informatie over de verdeling binnen de grote versus de kleinere gemeenten. Wat is de voorlopige sociaal-economische spin-off of, in wetenschappelijke termen, valorisatie van dit beleid? Allemaal belangrijke informatie, ter nadere analyse en overweging, om van deze wetswijziging een succes te maken. Kan de minister ons hier nader over informeren?

Het gaat hierbij om een numeriek substantiële en belangrijke groep mensen die wij voor hun eigen kansen in Nederland, maar ook voor het maatschappelijke belang een optimale kans op een succesvolle inburgering en participatie willen bieden. Wij zullen dan ook op een nader te bepalen datum in de nabije toekomst, naar aanleiding van de tweede tranche wijziging inburgeringswet of in een beleidsdebat integraal terugkomen op het integratiebeleid.

De CDA-fractie heeft zich vandaag beperkt tot de wijziging van de Wet inburgering, maar onderstreept de noodzaak om te komen tot een integrale beschouwing met als resultaat het vaststellen van instrumenten die leiden tot de gewenste resultaten. De huidige wetgeving met wijzigingsvoorstellen heeft meer een gelijkenis met

Leunissen

een lappendeken, waarop slechts een gebrekkige implementatie kan volgen.

Wij zijn benieuwd naar de beantwoording van de minister van de door ons gestelde vragen en naar de oplossingen voor de door ons genoemde problemen, waarvoor wij de minister nu al willen bedanken.

De voorzitter: Mijnheer Leunissen, van harte proficiat met uw maidenspeech. U fronst, kijkend naar het klokje. U bent inderdaad over uw tijd heengegaan, maar u belooft nu natuurlijk dat dit de eerste en de laatste keer was.

Dit was uw eerste plenaire optreden, maar het betreft een aangelegenheid met meer eerste keren, want wij hebben zojuist een nieuwe minister voor het eerst officieel welkom geheten in ons huis. Ik hoop niet alleen voor de minister, maar ook voor u dat het de eerste keer van vele zal zijn.

Totdat u als lid van de fractie van het CDA toetrad tot de Eerste Kamer was u ruim vijf jaar lid van de gemeenteraad van Eijsden. U hebt dus de voor onze Kamer zo belangrijke wortels in het lokale bestuur. Dit is van belang vanuit het oogpunt van – u refereerde er al aan in uw inbreng – handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid in de dagelijkse praktijk. Voor uw politieke partij bent u ook anderszins actief, provinciaal, want u bent sinds 2003 lid van het bestuur van het CDA-Limburg.

Maar uw loopbaan heeft zich steeds vooral voltrokken in de wereld van de geneeskunde en de gezondheidszorg. U bent – ik kan het niet anders zeggen – een gerenommeerd internist en nefroloog. U mag later aan iedereen uitleggen wat dat laatste precies is. Aan de Universiteit van Maastricht bent u sinds 1998 hoogleraar interne geneeskunde en u vervulde en vervult vele wetenschappelijke functies, nationaal en internationaal. Zo was u, maar u heeft veel meer gedaan, onder andere vijf jaar President van The International Society of Blood Purification. Dat lijkt mij buitengewoon interessant...

U verzorgde honderden wetenschappelijke publicaties op het gebied van nefrologie. Als wij uw cv mogen geloven – en dat doen wij uiteraard – dan gaf u meer dan 250 "invited lectures" op internationale congressen en symposia. Ik wil niet onvermeld laten dat u sinds 2006 stafdirecteur zorginnovatie opleidingen, kwaliteit en veiligheid bent van het academisch ziekenhuis in Maastricht; centrale aandachtspunten in onze gezondheidszorg, die met enige regelmaat onderwerp vormen van politiek debat. Uw medische expertise is dus ongetwijfeld van toegevoegde waarde in onze Kamer.

Maar u beperkt zich daar niet toe. Alleen al uw inbreng van vandaag met betrekking tot de inburgeringsproblematiek geeft blijk van een brede belangstelling en inzet. Eerder dit jaar leverde u een inbreng bij de behandeling van het Groenboek migratie en mobiliteit: uitdagingen en kansen voor Europese onderwijs-systemen. U drong daarbij aan op regionaal maatwerk voor de opvang en begeleiding van migrantenleerlingen in plaats van het in het Groenboek voorgestane Europese confectiewerk.

Van meer recente datum was uw bijdrage aan de behandeling van de voorstellen van de Europese Commissie voor een strategisch Europees kader voor internationale samenwerking op het gebied van wetenschap en technologie. Hierbij drong u aan op een veel gedegener uitwerking van de problemen rondom intellectueel eigendom, gegeven de verschillen in

wetgeving tussen de lidstaten van de EU met betrekking tot hoger en universitair onderwijs.

Mijnheer Leunissen, u bent dus van vele markten thuis. De Kamer weet zich verrijkt met uw kennis, met uw kunde en ik wens u van ganser harte succes toe met al uw werkzaamheden hier. Ik schors de vergadering voor een enkele minuut om onze collega te feliciteren.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

De heer Yildirim (Fractie-Yildirim): Voorzitter. Ook mijn felicitaties aan de minister voor zijn benoeming. Ik hoop dat wij samen vaker in debat gaan met als doel een betere samenleving voor eenieder.

Voorzitter. Het voorliggende wetsvoorstel heeft de intentie om mensen die voor het eerst naar Nederland komen bij te staan in hun sociale en maatschappelijk-economische participatie. Dat is op zich een goed uitgangspunt. Eenieder die heeft gekozen voor een omgeving, voor een land, heeft er ook voor gekozen om daar het beste van te maken. Het zit in de aard van de mens om een zo aangenaam mogelijk leven te hebben. Daarom ook hebben wij, terugkijkend op de situatie van degenen die zich in Nederland bevonden en altijd wilden participeren in de samenleving, gezien dat er wachtlijsten waren om Nederlands te leren. Ik ben blij dat er nu van overheidswege actiever aan wordt gewerkt om die mensen in hun participatiekansen in de samenleving bij te staan.

Echter, mijn fractie plaatst enkele kanttekeningen bij het aangeboden programma. Ik hecht er ten eerste zeer aan dat het aangeboden programma gericht is op het individuele instapniveau van de cursist. Ik plaats wat dat betreft een kritische kanttekening richting de uitvoerende organisaties, zoals de roc's, om continu te checken of dat aan de orde is. Dat is van groot belang.

Ten tweede vind ik dat artikel 18 over het opleggen van de boete te allen tijde vooraf helder dient te zijn voor de participant. Er moet optimale voorlichting komen om ervoor te zorgen dat mensen geen boete krijgen opgelegd, omdat zij niet weten waar zij conform de regeling aan toe zijn.

Met betrekking tot het vinden van werk, is het van belang dat eenieder die in aanmerking komt voor het volgen van een programma inburgering, geen ontheffing mag krijgen wanneer hij werk heeft gevonden. Dat komt in verschillende gemeenten nogal eens voor, zo blijkt.

Voorzitter. Ik vind het van belang dat een persoon die niet in staat is, ook niet na jarenlange studie, om het NT2-niveau te halen en dus niet in staat is om de cursus met succes af te ronden, na drie jaar daartoe niet meer verplicht moet worden in verband met een eventuele verblijfsvergunning, nationalisatie of andere zaken. Als die verplichting blijft bestaan, wordt die persoon onrecht aangedaan. Als iemand niet in staat is om te leren, dan wordt hem onrecht aangedaan ten opzichte van iemand die al een bepaalde studie achter de rug heeft. Ik vind dat de wet op dit gebied helder moet zijn. Er moet rechtvaardiger worden omgegaan met mensen die met alle goede bedoelingen er het beste van willen maken, maar toch niet in staat zijn, dat hoge niveau te halen. Ook in dat opzicht moeten wij kritisch naar het huidige voorstel kijken. Ik wil van de minister weten of hij daarmee kan instemmen. Is hij daarmee akkoord?